

Žalobkyně, již zletilá, domáhá se na žalovaném žalobou uznání otcovství. **P r v ý s o u d** žalobě nevyhověl proto, že žalobkyně již jako zletilá se smírem vzdala práva žalovati žalovaného o uznání nemanželského otcovství. **O d v o l a c í s o u d** vyhradiv svému usnesení právní moc, zrušil rozsudek prvního soudu a uložil mu nové jednání a rozhodnutí. **D ů v o d y:** Soud odvolací nesdílí názor prvního soudu, že žalobkyně vzdavši se žaloby na uznání otcovství nemůže takovou žalobu více podati, neboť alimentární povinnost otcova jest takového rázu, který zasahuje do práva veřejného v případě neschopnosti dítěte k výživě a povinnosti domovské obce se starati o výživu dítěte, takže práva na zjištění otcovství se nelze zříci.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Právní názor napadeného usnesení, že jest bezúčinným vzdání se práva nemanželského dítěte domáhati se zjištění nemanželského otcovství vůči zploditeli, poněvadž jest to nezadatelné právo dítěte, jest správný (srovnej rozhodnutí 1818, 2587 sb. n. s.). Jestliže tedy první soud zamítl žalobní žádost na uznání otcovství podanou proti žalovanému z důvodu, že se žalobkyně vzdala pravoplatně a závazně tohoto práva, aniž se jinak zabýval žalobou věcně, právem zrušil odvolací soud rozsudek prvního soudu. Stěžovateli jest přisvědčiti, že jest při rozhodování probrati otázku oprávněnosti žaloby i s hlediska žaloby určovací. Žalováno jest jen na uznání nemanželského otcovství (§ 163 ob. zák.). Žaloba taková jest statusovou určovací žalobou. Podmínkou určovací žaloby jest, že má žalobce právní zájem na tom, aby právní poměr, o který jde, byl co nejdříve najisto postaven soudním rozhodnutím (§ 228 c. ř. s.). Jestliže poručenský soud ve smyslu § 16 první dílčí novely k obč. zák. udělil poručenstvu dítěte zmocnění k podání žaloby na uznání nemanželského otcovství, tkví v tom i v povaze nároku právní zájem na bezodkladném zjištění a netřeba jej zvláště osvědčovati. Avšak v souzeném případě žaluje osoba dospělá o uznání nemanželského otcovství. Tu jest třeba obírat se právním zájmem na bezodkladném zjištění tohoto právního poměru, kterýžto zájem musí býti jako každý jiný věcný předpoklad žalobního nároku prokázán. Zdali žalobkyně má takový právní zájem, jest vzíti na přetřes a o tom jest rozhodnouti v rozsudku (odpovědi ministerstva spravedlnosti k § 228 c. ř. s.).

Čís. 14800.

Odpůrčí řád.

Strana v odpůrčím sporu žalovaná může namítati nejen, že pohledávka věřitelova není vykonatelná, nýbrž i, že pohledávka není vůbec po právu, zejména že nikdy nevznikla.

(Rozh. ze dne 19. prosince 1935, Rv II 862/33.)

Kontumačním rozsudkem krajského soudu v M. O. byl manžel žalované František D. odsouzen zaplatiti nynějšímu žalobci 45.547 Kč 30 h s příslušenstvím do 14 dní pod exekucí. Tato pohledávka žalobcova stala se vykonatelnou, mobilární exekuce proti Františku D-ovi byla však bezvýsledná. Pohledávka tato vznikla podle přednesu žalobcova v roce 1929, kdy manžel žalované utvořil se žalobcem obchodní společnost a jest v podstatě jeho závazkem z účasti na společenském podnikání. Dne 17. února 1930 prodal manžel žalované této za 25.000 Kč své nemovitosti, ač podle názoru žalobcova tyto nemovitosti mají cenu aspoň 120.000 Kč. Tím byl žalobce zkrácen. Žalovaná kupujíc tyto nemovitosti musila vědět a také věděla o zkracovacím úmyslu svého manžela, s nímž sdílela společnou domácnost, a věděla o jeho závazcích, jaké mu ze společenské smlouvy vzešly, zejména i o jeho závazku, nahraditi ztrátu společnosti ve výši, v jaké byl také skutečně k náhradě odsouzen. Domáhá se proto žalobce, by žalovaná byla uznána povinnou trpět, by bylo na nemovitosti, již se jí dostalo od jejího manžela, vloženo právo zástavní pro vykonatelné pohledávání žalobcovo, přiznanému rozsudkem proti manželu žalované. První soud uznal podle žaloby. Odvolací soud nevyhověl odvolání.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání a uložil prvnímu soudu nové jednání a rozhodnutí.

Důvody:

Žalovaná namítala a namítá především, že žalobci proti Františku D-ovi nikdy žádná pohledávka nepřislušela. Jest řešiti otázku, je-li strana v odpůřcím sporu žalovaná k této námitce oprávněna. V odpůřcím řádě čís. 337/14 otázka ta výslovně upravena není. Kdežto ve starší literatuře byla otázka ta sporná, zastávají novější spisovatelé (viz Ehrenzweig: Kommentar zur Anfechtungsordnung z r. 1916 str. 486; Lehmann: Kommentar zur Konkurs-Ausgleichs und Anfechtungsordnung z r. 1916, II. díl, str. 226; Bartsch-Pollak: Konkurs-Ausgleichs-Anfechtungsordnungen und deren Einführungsordnung z r. 1927 str. 1041) názor, že mimo konkurs může odpůrce věřitele, který odporuje právnímu jednání svého dlužníka, namítati nejen, že pohledávka věřitelova není vykonatelná, nýbrž i že pohledávka ta není vůbec po právu, zejména že nikdy nevznikla. Námitky ty má odpůrce věřitelův proto, poněvadž svoje právní postavení neodvozuje od dlužníka, nýbrž hájí se z vlastního práva. Břemeno průvodní je pak rozděleno tak, že věřitel má dokázati vznik své pohledávky, jeho odpůrce má dokázati své námitky. Dovolací soud sdílí názory uvedených 4 spisovatelů. Neboť právní moc rozsudku, jejž si vydobyl věřitel proti dlužníkovi, nevztahuje se na odpůrce dovolatelova (§ 411 c. ř. s.). Mimo to je správnost uvedených názorů potvrzována i tím, že odpůřčí řád (§ 10 čís. 337/14) ve dvou případech dopouští uplatnění odpůřčího nároku také pro pohledávky, které dosud nejsou vykonatelné, a to uplatňuje-li se odpor námitkou ve sporu, který zahájil odpůrce odporovatelův (odpůrce postiženého věřitele), a uplatňuje-li se odpor v řízení o rozvrhu výtěžku docíleného exekucí. V těchto případech nemůže býti pochybnosti o tom, že odpůrce odporovatelův může popíráti,

že odporovatel má pohledávku proti dlužníkovi. To plyne z akcesorní povahy odpůřčího nároku. Neboť podle § 1 odp. řádu lze mimo konkurs odporovati právním jednáním, která se týkají dlužníkově jmění, za účelem uspokojení věřitele. Nemá-li někdo pohledávku, není věřitelem, nemá nároku na uspokojení své pohledávky a nemá ani práva odporovati právnímu jednání. Není důvodu, proč by tyto úvahy neměly platiti také v projednávaném případě. Poněvadž se nižší soudy nezabývaly námitkami, jež s tohoto hlediska vznesla žalovaná, zůstalo řízení kusým a bylo již z tohoto důvodu dovolání vyhověti. K doplnění řízení bude třeba jednání v první stolici. Proto byly podle § 510 odst. 2 c. ř. s. zrušeny rozsudky obou nižších soudů a věc vrácena soudu první stolice, aby dále jednal a znovu rozhodl. Na soudu první stolice bude, aby také uvažoval o další námitce strany žalované, že její manžel má ještě polovici pozemku v O., zda věřitel o tom jmění věděl a zda jmění to by bylo stačilo k úplnému uspokojení.

Čís. 14801.

K § 364 a) obč. zák.

Za vyšší moc lze pokládati jen skutečnost, jež nemá svou příčinu v provozu podniku, s nímž provoz nemůže počítati a jež jest vyvolána okolnostmi s provozem nesouvisejícími.

(Rozh. ze dne 19. prosince 1935, Rv II 927/33.)

Žalobkyně jest vlastníci pozemku u domu čis. 222 s přilehlou zahradou, v němž provozuje živnost hostinskou. Tato realita přiléhá svou zahradou na haldu dolu »V.«, jež po několik roků již doutná. Následkem toho tvoří se plyny, které částečně vnikají na pozemek žalobkyně. Žalobkyně tvrdí, že tyto plyny jsou tak škodlivé a jedovaté a vnikají na její pozemek a do místností hostinských v takové míře, že jí způsobily škody na majetku, živnosti i zdraví, neboť vnikají tyto plyny na její majetek měrou daleko převyšující obvyklou míru, jak předpokládá § 364 obč. zák. a stěžují, ba přímo znemožňují obvyklé užívání jejího vlastnictví. Z toho důvodu dožaduje se na žalovaném náhrady škody v žalobě blíže uvedené. Nižší soudy uznaly částečně podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jde o to, zda žalovaný jako vlastník dolu, k němuž náleží sporná halda, je povinen nahraditi podle § 364 a) obč. zák. žalobkyni škodu jí uplatňovanou. V tomto směru namítá žalovaný především, že povinnost taková ho nestihá, protože tu nejde o nepřímou immisi, nýbrž o vyšší moc (viz maior). Náhled jeho, že by tu šlo o vyšší moc, je mylný. Podle § 364 a) obč. zák. jest majitel povinen nahraditi sousedovi škodu, která provozem jeho horního podniku vzešla, bez ohledu na své zavinění. Že k normálnímu provozu horního podniku patří též odvážení odpadků